

Драги МАЛИКОВИЋ

ЈОШ ЈЕДНОМ О КОТОРСКОМ ТРГОВЦУ СИМИКУ БРАЈАНОВОМ ИЗ СРЕДИНЕ XV ВЕКА

Кључне ријечи: которски трговац XV вијека Симик Брајанов, трговачка активност.

У историјској науци с правом постоји правило да све изнесене податке треба најприје добро проверити и обрадити, како би се избегле све могуће грешке и евентуални пропусти. Тога правила смо се и ми држали при састављања нашег ранијег прилога о которском трговцу и пословном човеку Симику Брајановом.¹ Међутим, и тако пажљива анализа, очигледно, није могла да надокнади нашу погрешну констатацију, „да се средином 1444. године у Котору губи траг Симикових синова Јакше и Николе, а да је у исто време сам Симик умро у граду св. Трипуна”. Каснији рад на которској архивској грађи јасно потврђује да су Симик и његов син Јакша и после тог времена још дуго пословали у средњевековном Котору. Наш пропуст је последица, очигледно погрешно прочитане ознаке *quondam* (покојни) из средине јуна 1444. године уз Симиково име, као и чињеница да се после овог времена име овог которског трговца после тог времена није помињало у архивским књигама града Котора. Зато прилог који сада достављамо, има да се протумачи као исправка учињене грешке, колико и допуна већ објављеном раду о овом вредном которском пословном човеку из прве половине XV века. Наша је жеља да овај прилог буде и опомена првенствено младим истраживачима за опрез код ишчитавања нарочито медијевистичких текстова.

У которским архивским књигама Симик Брајанов се поново помиње 12. јуна 1444. године. Тога дана су он и син му Јакша Которанину Томазу Бакојевом дали кредитну позајмицу у висини од 48 которских дуката. Наиме, за толико су они овом которском племићу на

¹ Д. Маликовић, Трговачка и кредитна активност Которанина Симика Брајановог средином XV века, Бока 24, Херцег Нови 2004, 385-97.

кредит продали три тканине. Овај износ дужник је обећао платити у две рате. Најпре је до краја месеца јуна требао платити износ од 32 дуката, а остатак од 16 дуката которских, до краја наредне 1445. године,² а само пет дана касније Симик је исто од Которанина Добрила Живковића купио половину његове барке за износ од 50 которских перпера.³ Симииков син Јакша се, заједно са Которанима Трипком Драго и Марином Друшко, као заповедник добара сада већ покојног Друшка, сагласио да су од Ника Радовога примили 17. перпера и 6 гроша которских, као део од ранијег дуга који је Нико био дужан покојном Марину Друшко.⁴

Јакша Симииков је и 6. јула Которанину Томи Бакоје на кредит продао једну тканину за износ од 60 дуката. Овај дуг је требало да буде плаћен у септембру 1445. године. Тако је и поступљено, а назначени износ је враћен у присустви Ивана Марковог Бисантиса.⁵ Само дан касније, Јакша је Томи Бакоје на кредит продао још шест тканина за суму од 96 дуката. Купљене тканине Тома је намеравао да даље препрода, највероватније на територији континенталне Србије.⁶ Истога дана Которанин Тома Бакоје је од Јакше Симииковог за износ од 70 дуката купио пет тканина. Овај износ је требало да буде плаћен одмах после Томиног повратка са трговачког путовања. Дуг је исто измирен 7. септембра у присуству Которанина Матије Марковог Бизантиса.⁷

У то време и сам Симик се у Котору јавља као продавац различите робе. Тако је 8. јула Галијанусу Антонијевом Подро из Бара на почек за износ од 34 ипо дуката продао жита. Овај износ је Галијанус обећао платити Јурку Радовановићу, иначе власнику баркузије, са којом је ово жито и било доведено из Апулије, и то два дана после њеног приспећа у Которску луку.⁸

Симииков син Јакша је у Котору очигледно најчешће пословао са которским властелином Томом Бакоје. Он је тако 22. јула Томи позајмио 40 дуката ради куповине робе у Апулији. Купљена роба је баркузијом Приба Ратковића требала бити доведена у Котор и ту продата, после чега је дужник био обавезан да врати узети износ

² Историјски Архив у Котору, у даљем тексту ИАК, Судско-нотарски списи, у даљем тексту СН, IX, 51 од 12. јуна 1444.

³ ИАК, СН, IX, 54 од 25. јуна 1444.

⁴ ИАК, СН, IX, 60 од 25. јуна 1444.

⁵ ИАК, СН, IX, 68 од 6. јуна 1444.

⁶ Дуг је исплаћен 7. септембра 1444. године у присуству Ивана Мариновог Бизантиса. (ИАК, СН, IX, 69 од 7. ула 1444).

⁷ ИАК, СН, IX, 69 од 7. јуна 1444.

⁸ ИАК, СН, IX, 70 од 8. јуна 1444.

кредита. Интересантно је да је и Тома Бакоје износ овог дуга платио 7. септембра 1444. године у присуству исто которског властелина Ивана Матијиног Бизантиса.⁹ А само три дана касније, Јакша је са которским племићем Марко Ивановим Добро и Данијелом Мариновим Друшком створио трговачко удружење чији је капитал износио 370 перпера, ради трговине са Апулијом.¹⁰ Изгледа да је удружење пословало успешно, и на тај начин створило добар капитал. Један од његових чланова, Марко Иванов Добро из Котора се зато 1. августа обавезао да ће Јакши платити 400 перпера которских, дуга насталог из њиховог ранијег пословања.¹¹ Истога дана и Данијел Друшко, се у которској канцеларији обавезао да врати Јакши Симику 270 перпера которских, највероватније, као дела зараде од њиховог заједничког посла са Италијанима.¹² А 3. августа Которанин Налис Бакоје се исто обавезао да Јакши Симику Брајану врати дуг од 48 дуката за тканине које му је овај раније продао. Овај дуг узет преко јемца, дужник Налис се обавезао да врати до краја те 1444. године, након што прода поменуте тканине.¹³

Сам Симику Брајанов је 12. августа 1444. године трговцу Радиславу Пенчићу позајмио 65 дуката, за довоз жита из Драча у Котор. Овај износ је Радослав вратио са обавезом да доведе уговорену количину жита, а кредит је могао вратити у Драчу или Котору.¹⁴ Истога дана Симику је и Милаку Пенчићу, очито брату поменутог Радислава, а трговцу и морнару из Котора, на зајам дао суму од 140 дуката, ради довоза жита из Драча у родни им град. На име возарине Симику је обећао платити Милаку у Драчу или у Котору 3 которска гроша за сваку врећу доведеног жита.¹⁵ Радослав Пенчић је и 29. августа од Симику Брајановог позајмио 29 дуката, исто ради довоза жита из Драча у Котор. Са своје стране Симику се обавезао да овом которском трговцу на име возарине из Драча плати по три гроша которска после уговара жита у Драчкој луци.¹⁶

⁹ ИАК, СН, IX, 79 од 22. јуна 1444.

¹⁰ ИАК, СН, IX, 88 од 1. јуна 1444.

¹¹ ИАК, СН, IX, 90 од 1. јуна 1444.

¹² ИАК, СН, IX, 90 од 1. јуна 1444.

¹³ ИАК, СН, IX, 92 од 3. јуна 1444.

¹⁴ Дужник Радослав је кредит вратио у Котору 28. августа 1444. године у присуству судије Леонарда Буције и Добрушка Трипковића, као аудитора. ИАК, СН, IX, 98 од 12. августа 1444.)

¹⁵ Дуг је реализован 4. новембра 1444. године. (ИАК, СН, IX, 98 од 12. августа 1444.)

¹⁶ ИАК, СН, IX, 109 од 29. августа 1444.

Крајем месеца августа 1444. године и Симиков син Јакша је у Котору на кредит од годину дана, исто Которанину Андрушку Софла, на кредит продао сировог гвожђа за износ од 70 перпера которских.¹⁷ А само неколико дана касније (4. септембра), Радослав Прибиловић позајмио је од Симика Брајановог 80 перпера которских, са намером да их уложи у трговину. Дуг је реализован 4. новембра исте године пред судијом Иваном Лукиним.¹⁸ А средином месеца септембра, раније помињани которски трговац Тома Бакоје задужио се код Јакше Симиковог Брајана на износ од 109 дуката. Овај износ дужник је требао да врати до 5. септембра 1445. године.¹⁹ Од Јакше је 26. септембра и Которанин Добрило Брајковић узео кредитну позајмицу од 10 перпера и један грош которски. Овај дуг Добрило је био обавезан да подмири до 7. марта наредне године.²⁰ У родном Котору Јакша је и куповао извесне производе. И он је то најчешће радио на кредит. Тако је 29. септембра од Бартоломеа, Цветка и Батисте, синова покојног Трипка Батијалис купио 450 квинтала вина, по цени од шест которских гроша за сваких пола квинтала вина. Настали дуг дужник је требао да плати крајем месеца новембра исте 1444. године.²¹

У пословни живот града Котора Симик Брајанов се поновно вратио крајем 1444. године. Тако је 22. новембра Влатку пок. Никше Јурковићу из места Кртоле на кредит продао једну тканину у вредности од 18 которских перпера. Овај износ дужник се обавезао платити до празника св. Илије, под претњом плаћања уобичајене казне.²² И раније помињани Которанин Милат Пенчић се 29. новембра задужио код Симика на износ од 20 которских перпера, колико му је остао дужан од куповине половине баркузије у Котору.²³ И Вукашин Медојевић је 11. децембра од Симика позајмио 70 перпера которских ради куповине тканина. Овај износ дужник се обавезао да плати после повратка са трговачког путовања, под претњом да плати уобичајену казну.²⁴

Током 19. децембра Симик Брајанов је у которској канцеларији регистровао два кредитна уговора. Најпре је од суграђанина Приба Ратковића на почек узео 230 перпера. Овај дуг је настао од куповине

¹⁷ ИАК, СН, IX, 111 од 30. августа 1444.

¹⁸ ИАК, СН, IX, 113 до 4 септембра 1444.

¹⁹ ИАК, СН, IX, 119 од 13. септембра 1444.

²⁰ ИАК, СН, IX 134 од 26. септембра 1444.

²¹ ИАК, СН, IX, 20 од 29. септембра 1444.

²² ИАК, СН, X, 145 од 22. новембра 1444.

²³ ИАК, СН, X, 355-56 од 29. новембра 1444.

²⁴ Уговор је склопљен пред судијом Земком Никшом и Факом Мекша, (ИАК, СН, X, 352 од 11. децембра 1444.

једне баркузије,²⁵ а онда је которском берберину Лиесту Фуберу позајмио 69 перпера, ради куповине сирове руде и жита. Настали дуг дужник је био обавезан да плати до месеца марта 1445. године.²⁶

Наредна 1445. година почела је за Симику Брајановог са доста непријатности. Он је 18. јануара те године ушао у спор са морнарима на његовој баркузији, Добрилом Живковићем, Милетом Радосалићем, Добрушком Радоњићем и Бојком Радовићем. Морнари су тражили да 200 дуката за колико је Симик био продао половину исте лађе, а на којој је поменути Добрило био заповедник, буде подељено на шест једнаких делова. Половина од ове суме требало је да припадне Симику, као власнику већег дела власништва на поменутој баркузији, четвртина од истог износа Добрилу, а преостали део осталим морнарима.²⁷

У пословању Симик Брајановог у Котору наступила је после ове године необјашњиво дуга пауза. Тако да га у канцеларијским књигама у том граду срећемо тек у другој половини месеца априла 1458. године. Наиме, 17. априла те године он је Которанина Петра Остојића приморао да му ћерки Радули, иначе жени Петровог сина Живка, плати седам которских перпера на име неисплаћеног мираза.²⁸ А непуну недељу дана касније (22. априла), Симик је са Николом Трифунновићем и Живком Прибиловићем, званим Копрешина из Котора, склопио сувласнички уговор о власништву на баркузији, којом је заповедао поменути Живко. На основу склопљеног уговора, уговарачи су располагали са по трећином власништва на поменутој баркузији, а Живко је њоме могао управљати само на основу склопљеног уговора.²⁹ Истога дана Симик Брајанов је ушао у пословни спор са Иваном пок. Андрушка Софла из Котора, као заступником Јеронима, братом пок. Андрушка. У насталом спору Симик је одредио Трипка Маргоџија из Котора, а синови пок. Андрушка, Николу Буџијиног Буџију, да реше настали спор.³⁰

²⁵ ИАК, СН, X, 373 од 19. децембра 1444.

²⁶ Уговор је био склопљен пред Никшом Патином (судијом) и Добрушком Маргоџијевим, као аудитором. (ИАК, СН, X, 373 од 19. децембра 1444.).

²⁷ Овај купопродајни уговор је био склопљен 4. новембра 1444. године. (ИАК, СН, X, 411 од 18. јануара 1445.).

²⁸ Уговор је склопљен пред судијом Илијом Драго и Марином Ивановим Буџија, као аудитором. (ИАК, СН, XI, 9 од 17. априла 1458.).

²⁹ Уговор је склопљен пред Марином Ивановим Месте (судијом) и Марином Буџија, као аудитором. (ИАК, СН, XI, 18 од 22. априла 1458.).

³⁰ Уговор је склопљен пред Николом Марковим Бесантис (судијом) и Марином Мариновим Буџија, као аудитором (ИАК, СН, XI, 19 од 22. априла 1458.).

Которанин Симик Брајанов је пословно био активан и 1458. године. Он је најпре 29. маја суграђанину Николи Божовом Драго на почек дао износ од 250 которских перпера. Радило се заправо о подели половине зараде после заједничког трговачког путовања. Очигледно су Никола и Симик, пре тога времена, били склопили пословни савез, за чије је кршење било предвиђено плаћање новчане казне од 10 дуката.³¹ И 23. октобра се Јероним Друшков из Котора сагласио да је дужан Симику Брајановом и Петру Божовом, његовом пословном ортаку, износ од 30 которских перпера, за тканине и жито од њих купљених на кредит. Настали дуг је дужник Јеро био обавезан да плати под претњом да надокнади уобичајену казну.³² А само неколико дана касније (31. октобра), Марин Козма, иначе презвитер цркве св. Ивана Батистиног из Улциња, као заступник и у име госпође Склаве, удовице пок. Димитрија, брата горе наведеног Марина, се сагласише да су дужни удруженим Симику Брајановом и Петру Божовом из Котора износ од 19 дуката, као остатак од неисплаћене им возарине за доведену робу из Напуља у корист покојног Димитрија. Настали дуг је требало да плати Марин Козма уз сагласност удовице Склаве.³³ Време је показало да је између наследника пок. Димитрија и Симика Брајановог током 1458. године било још нерашчишћених рачуна. Зато је овај од Марима Козме, брата и заступника пок. Димитрија, 3. новембра у родном Котору потраживао износ од 232 дуката, за колико је симик пок. Димитрију био продао кућу у Котору.³⁴

Пословни Которанин Симик Брајанов је у родном Котору био активан до средине 1459. године, а после тога га више нема у судским књигама тога града. Он је најпре 28. јануара са ортцима Трипком Ивановим Драго и Добром Бесантис имао да подели позамашну зараду од 800 златних дуката. Од те суме сваком од њих је отприлике требало да припадне нешто мање од 300 дуката.³⁵ Истога дана у которским судским књигама регистрован је дуг исто Которана Николе Ивановог Драго и Драгоја, његовог брата, Симику Брајановом у висини од 300 перпера которских. Радило се о подели зараде ових чланова заједничког

³¹ Уговор је склопљен пред судијом Николом Мариновим Бесантис. (ИАК, СН., X, 59 од 29. маја 1458.).

³² Уговор је био склопљен у присуству судије Николе Бесантиса и пред аудитором Франом Бесантис. (ИАК, СН, XI, 173 од 23. октобра 1458.).

³³ ИАК, СН, XI, 180-81 од 31. октобра 1458.

³⁴ Уговор је био потписан пред судијом Лудовиком Драго Бесантис. (ИАК, СН, XI, 184-86, 187-88 од новембра 1458.).

³⁵ ИАК, СН, XI, 378 од 28. јануара 1459.

удружења, које је у Котору било састављено још 2. марта 1454. године. Ову половину зараде браћа Никола и Драгоје Драго су Симику требали да исплате за наредна четири месеца.³⁶

Дужника је у родном Котору Симик Брајанов током 1459. године имао и даље. Зато је 28. јануара исте године сва своја права око реализације његових потраживања на територији Црниплата од Живка Марковог Буџије, пренео на свог заступника Лудовика Драга из Котора.³⁷ А 4. марта Корчуланин Иван Спеша се сагласио да је дужан удруженим Симику Брајановом и Петру Божовом 23 дуката, као остатка од куповине једне баркузије. Овај дуг дужник је био обавезан да плати до месеца октобра 1460. године, у било којем месту на Јадрану. Дужник је дуг био обавезан да плати у два дела, најпре износ од 12, па затим суму од 11 дуката.³⁸ Током месеца марта удружени Симик Брајанов и Петар Божов из Котора, су позајмили и Марину Буџији износ од 107 которских перпера.³⁹

Документи которске судске канцеларије од 16. априла 1459. године Симиковог сина Јакшу већ наводе као покојног. Тога дана је његов син Никола одредио Антонија Вело за свог заступника, ради регулисања његових пословних активности у Котору.⁴⁰ А сам Симик се у истим књигама помиње још и 16. маја те године. Тога дана су он и његов пословни ортак Петар Божов из Котора, регистровали њихов пословни дуг Луки Буџији у висини од 150 которских перпера. Радило се о остатку дуга од 200 перпера, на основу трговачког уговора који је у которским пословним књигама регистровао тамошњи нотар Ђовани Лукша још 31. јула 1454. године.⁴¹

³⁶ Уговор је сачињен у присуству судије Николе Бесантиса и аудитора Ивана Мариновог Буџија. (ИАК, АН, XI, 179 од 28. јануара 1459.).

³⁷ Овај пословни уговор био је склопљен још 25. марта 1458. године. (ИАК, СН, XI, 341 од 28. јануара 1459.).

³⁸ ИАК, СН, XI, 392-93 од 4. марта 1459.

³⁹ Уговор је био сачињен пред судијом Николом Бесантис и аудитором Добром Бесантисом. (ИАК, СН, XI, 403 од 13. марта 1459.).

⁴⁰ ИАК, СН, XI, 456 од 14. априла 1459.

⁴¹ ИАК, СН, XI, 491 од 16. маја 1459.

Dragi MALIKOVIĆ

ONCE AGAIN ABOUT SIMIK BRAJANOV
FROM THE 15th CENTURY

Summary

The Kotor merchant and creditor Simik Brajanov continued to be active in his native town also after June 1444, till the beginning of 1459. He traded in various goods and gave considerable loans both in money and goods. During all the time of his activity in the medieval Kotor, his son Jaksa helped him with business, as well as some other Kotor merchants. He made frequent business associations with the said people, who often disposed of considerable amounts of money.